NETHINIM: GEGEVEN VOOR GODS DIENST

Lezen:
Ezra 8:15-20

Inleiding

De naam Nethinim klinkt voor veel Bijbellezers onbekend. Toch komen deze mensen op verschillende plaatsen in de Bijbel voor. Zij maakten deel uit van de gemeenschap die na de ballingschap naar Jeruzalem terugkeerde. Hun taak was niet die van priester of Leviet, maar zij waren wel verbonden aan de dienst in en rondom de tempel.

De Nethinim herinneren ons eraan dat Gods werk niet alleen gedragen wordt door mensen met een opvallende of leidende positie. In de tempeldienst waren ook mensen nodig die nederig en trouw hun taak verrichtten. Hun geschiedenis stelt daarom belangrijke vragen aan ons: hoe kijkt u aan tegen een eenvoudige plaats in Gods dienst? En bent u bereid uzelf te geven voor het werk van de Heere, ook wanneer anderen uw inzet nauwelijks opmerken?

Bijbelstudie

Het woord Nethinim betekent letterlijk: gegevenen, of mensen die gegeven zijn. In de Bijbel wordt het gebruikt voor tempeldienaren. Zij stonden in dienst van de Levieten en verrichtten praktische werkzaamheden die nodig waren voor de eredienst. De Nethinim waren dus geen priesters en ook geen Levieten, maar zij hadden wel een aangewezen plaats binnen de gemeenschap van Israël.

In Ezra 8:15-20 lezen wij dat Ezra bij de rivier Ahava verzamelt wie met hem naar Jeruzalem zullen gaan. Hij merkt dat er onder het volk en de priesters geen Levieten aanwezig zijn. Daarom worden enkele leiders eropuit gestuurd om dienaren voor het huis van God te zoeken. Uiteindelijk komen er Levieten en Nethinim mee. Ezra noemt hen mensen die David en de vorsten aan de Levieten hadden gegeven voor de dienst. De tekst maakt daarmee duidelijk dat hun taak al een plaats had gekregen in de inrichting van de tempeldienst.

De Nethinim waren dus niet zomaar vrijwilligers die toevallig hielpen. Zij waren bestemd voor een bepaalde dienst. Hun positie was ondergeschikt, maar niet onbelangrijk. Zonder hun werk kon de tempeldienst niet op dezelfde wijze doorgaan. Juist daarom is het veelzeggend dat Ezra moeite doet om ook hen mee te krijgen. Bij de terugkeer naar Jeruzalem was niet alleen behoefte aan leiders, priesters en Levieten. Er was ook behoefte aan mensen die bereid waren praktisch te dienen.

Een mogelijke achtergrond van de Nethinim vinden wij in Jozua 9:21-27. De Gibeonieten hadden Israël door een list tot een verbond gebracht. Hoewel zij onder het oordeel hadden moeten vallen, werden zij niet uitgeroeid. Jozua wees hen aan om houthakkers en waterputters te zijn voor de gemeenschap en voor het altaar van de Heere. De Bijbel noemt hen in dit gedeelte nog niet Nethinim. Daarom moeten wij voorzichtig zijn met de uitspraak dat alle Nethinim rechtstreeks van de Gibeonieten afstamden. Wel laat dit gedeelte zien dat mensen uit de volken een plaats konden krijgen in dienst van de eredienst, zij het op een nederige positie.

De lijsten in Ezra 2:43-58 en Nehemia 7:46-60 noemen verschillende groepen Nethinim bij name. Zij trokken met Zerubbabel terug uit Babel. Dat hun namen in zulke lijsten worden opgenomen, laat zien dat zij niet als onbelangrijke personen werden vergeten. De Heere kent degenen die Hem dienen, ook wanneer hun namen buiten de Bijbel weinig bekend zijn. Het gaat in deze lijsten bovendien om concrete gezinnen en geslachten. Dienst aan God is geen vage zaak; het krijgt gestalte in gewone mensen, op gewone plaatsen, met concrete verantwoordelijkheden.

In 1 Kronieken 9:2 worden de Nethinim genoemd naast de Israëlieten, de priesters en de Levieten als degenen die na de ballingschap in Jeruzalem wonen. Deze opsomming plaatst hen binnen de herstelde gemeenschap. Zij behoorden niet tot de leidinggevende groepen, maar zij hoorden er wel bij. Dat is een belangrijke Bijbelse correctie op ons menselijke verlangen naar aanzien. In Gods huis is niet iedereen geroepen tot dezelfde taak, maar iedere taak kan betekenisvol zijn wanneer zij in gehoorzaamheid aan God wordt verricht.

Nehemia 3:26 en 3:31 verbinden de Nethinim met concrete plaatsen rond de tempel en de stad. Zij woonden in de omgeving van de Ofel en werkten mee aan het herstel van Jeruzalem. In Nehemia 10:28 worden zij genoemd onder degenen die zich opnieuw aan de wet van God verbinden. En in Nehemia 11:3 en 11:21 krijgen zij opnieuw een plaats in de beschrijving van de bevolking van Jeruzalem. Hun betrokkenheid bij de herbouw was dus niet eenmalig. Zij bleven verbonden aan de dienst en aan het leven van de vernieuwde gemeenschap.

De naam Nethinim wijst ook op het motief van geven. Zij waren mensen die voor de dienst gegeven waren. Dat betekent niet dat zij geen eigen verantwoordelijkheid hadden. Integendeel, hun dienst vroeg trouw, volharding en gehoorzaamheid. Maar hun leven stond in het teken van een opdracht die groter was dan hun persoonlijke belang.

Daarin ligt een geestelijke les voor de gemeente van Christus. De Heere roept mensen tot verschillende taken. Sommigen verkondigen het Woord, anderen geven leiding, weer anderen bezoeken zieken, dragen zorg voor gebouwen, begeleiden jongeren, bidden trouw of dienen op een verborgen plaats. Geen van deze taken mag worden beoordeeld alsof alleen het zichtbare belangrijk is. De Heere vraagt geen vergelijking met anderen, maar trouw aan de ontvangen roeping.

De Nethinim maken ook duidelijk dat dienstbaarheid niet hetzelfde is als minderwaardigheid. Hun positie was laag, maar hun taak was verbonden aan het huis van God. Christus Zelf heeft

volmaakt laten zien wat dienen betekent. Hij kwam niet om gediend te worden, maar om te dienen en Zijn leven te geven. Deze bekende formulering is een samenvatting van de boodschap van Markus 10:45, geen letterlijk citaat van het woord Nethinim. In het licht van Christus krijgt alle christelijke dienst zijn juiste plaats: niet om eer te ontvangen, maar uit liefde tot God en de naaste.

Tegelijk moeten wij oppassen voor een verkeerde toepassing. De Nethinim vormen geen voorbeeld om mensen blijvend in een lage maatschappelijke positie te houden. De Bijbel beschrijft hun historische taak binnen de oudtestamentische tempeldienst. In het Nieuwe Testament wordt de gemeente niet ingedeeld in een geestelijke elite en een groep die er slechts voor praktische zaken is. Er zijn verschillende gaven en bedieningen, maar alle gelovigen zijn geroepen om de Heere te dienen. Zie daarvoor bijvoorbeeld 1 Korinthe 12:4-7 en 1 Petrus 4:10-11.

Ezra 8 laat bovendien zien dat Gods hand over Zijn volk is. Ezra zoekt mensen voor de dienst, maar uiteindelijk is het God Die Zijn gemeente bijeenbrengt en toerust. De Nethinim gingen mee naar Jeruzalem en kregen daar hun plaats. Ook vandaag mogen wij erop vertrouwen dat de Heere mensen roept en geeft voor het werk dat Hij wil doen. Dat ontslaat ons niet van verantwoordelijkheid. Het vraagt juist bereidheid: waar kan ik dienen, wat heeft de gemeente nodig en ben ik bereid een taak op mij te nemen die weinig erkenning oplevert?

De Nethinim nodigen ons uit tot een nuchtere en toegewijde kijk op dienstbaarheid. In Gods koninkrijk is verborgen trouw kostbaar. Wie zichzelf geeft aan de dienst van de Heere, staat nooit buiten Zijn aandacht.

Gespreksvragen

1. Wat betekent de naam Nethinim en welke taak hadden deze mensen?
2. Waarom was het belangrijk dat Ezra ook Nethinim meenam naar Jeruzalem?
3. Wat leren Jozua 9:21-27 en de geschiedenis van de Gibeonieten ons over een mogelijke achtergrond van de Nethinim?
4. Waarom moeten wij voorzichtig zijn met de uitspraak dat alle Nethinim van de Gibeonieten afstamden?
5. Wat valt u op aan het feit dat de Nethinim in geslachtslijsten en bevolkingslijsten worden genoemd?
6. Welke verkeerde opvatting over aanzien en dienstbaarheid wordt door de Nethinim gecorrigeerd?
7. Welke plaats hebben verschillende vormen van dienstbaarheid volgens 1 Korinthe 12:4-7 en 1 Petrus 4:10-11?
8. Welke concrete, misschien verborgen taak vraagt de Heere vandaag van u?